

BEETHOVEN ACADEMIE

Denisov . Gubaidulina . Schnittke . Rihm

DESINGEL DONDERDAG 23 OKTOBER 97

Russisch

BEETHOVEN ACADEMIE

Denisov . Gubaidulina . Schnittke . Rihm

DESINGEL DONDERDAG 23 OKTOBER 97

Russisch

inleiding door Magda de Meester . 19.15 uur . Foyer

begin concert 20.00 uur

pauze omstreeks 20.50 uur

einde concert omstreeks 21.45 uur

teksten programma & coördinatie deSingel

druk programmaboekje Tegendruk

Beethoven Academie

Reinbert de Leeuw *muzikale leiding*

Alfred Schnittke

Canon voor viool en strijkers

Sophie Causanschi, *viool*

4'

Edison Denisov

Variaties op een koraal van J.S. Bach

Marc Tooten, *altviool*

14'

Sofia Gubaidulina

Introitus

Béatrice Rauchs, *piano*

24'

pauze

Alfred Schnittke

Hymnus IV

4'

Wolfgang Rihm

Gesungene Zeit . Muziek voor viool en orkest

Guido De Neve, *viool*

25'

ALFRED SCHNITTKE

Canon

In 1985 bewerkte Schnittke deze vierstemmige Kanon An das Frankfurter Opernhaus (1930) van Alban Berg. Twee jaar later vroeg violist Mark Lubotsky de componist een klein stuk voor het zomerfestival in Dartington. Schnittke gebruikte de Kanon van 1985 en voegde er een passage voor soloviool aan toe. De slotmaten dicteerde hij per telefoon vanuit Moskou naar Hamburg, waar Lubotsky de vioolpartij noteerde. Zo werd uit Bergs vierstemmige polyfonie een zoemend contrapuntisch weefsel, met verrassend slot.

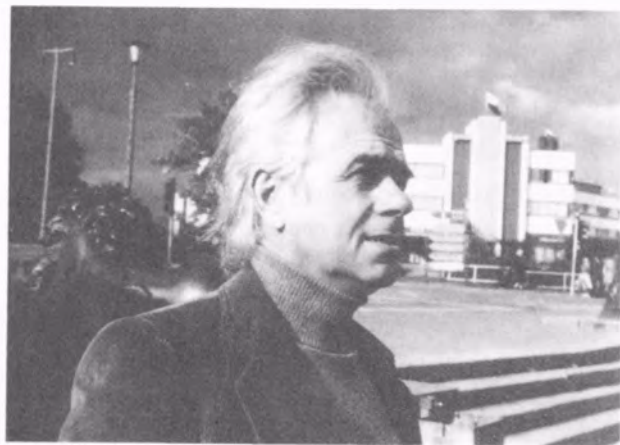

Alfred Schnittke

EDISON DENISOV

Variaties op een koraalthema van J.S. Bach voor altviool en ensemble

Oorspronkelijk was dit een werk voor altviool en piano. Denisov herwerkte de variaties op het Bach-koraal Es ist genug later voor altviool en instrumentaal ensemble. Daarbij ging hij kort samengevat als volgt tewerk. In een eerste 'deel' wordt de muziek van Bach door die van Denisov begeleid. Dan krijgt zijn muziek de bovenhand en wordt het oorspronkelijke thema in een groter geheel opgenomen. Na een tijdje duikt Bach weer op, tot in het laatste deel beide componisten gelijkwaardig naast elkaar staan en de muziek stil uitdeint en zwijgt.

Edison Denisov

SOFIA GUBAIDULINA

Introitus

Dit werk, in feite een heus pianoconcerto, ontstond in 1978. Het is een compositie in één stuk, opgedragen aan dirigent Yuri Nikolayevsky en pianist Alexander Bachtshiyev. De invloed van beiden was primordiaal, want Gubaidulina vertrekt bij het componeren steevast vanuit welbepaalde musici, met hun specifieke stijl en karaktereigenschappen. Zo zijn er duidelijke parallellen tussen Nikolayevsky's persoonlijkheid als muzikant en de compositorische stijl van Introitus.

Gubaidulina zelf zegt hieromtrent: "Nikolayevsky wordt uit zichzelf gedreven naar metafysische ideeën. Hij interpreteert ook de meest complexe muziek als een diep menselijk wezen. Onder de akoestische oppervlakte streeft hij naar het ontginnen van een diepere, structurele en metafysische dimensie van de partituur. Zijn persoonlijkheid is van meditatieve aard, ontdaan van elke vorm van zeemzoete emotionaliteit.

Ik ben ook gefascineerd door het karakter van een instrument. Ik benader een instrument alsof het een persoon was, met zijn kwaliteiten, gedragspatronen en eigenaardigheden. Ik houd ervan dat de uitvoerder één wordt met zijn instrument en dat die éénwording ook zichtbaar is. Verder ben ik erg geïnteresseerd in de combinatie van verschillende instrumenten. Ik ben nieuwsgierig naar wat er zal gebeuren tussen dit 'materiaal' en deze 'karakters'. Ik was altijd al op zoek naar klanken die ontstonden uit de verhouding tussen instrumenten."

Introitus bezit zoals alle werken van Gubaidulina een diep religieus karakter. "Volgens mij schrijf ik uitsluitend religieuze muziek; wereldse problemen zijn van geen belang voor het componeren ... Ik weet niet waarom ik religieus ben, want ik heb geen enkele opvoeding in die richting

genoten. Religie is voor mij het belangrijkste in een mensenleven. Religie is een daad van samenvoegen en verzoenen van tegengestelden (religare betekent immers combineren)."

De titel van het werk Introitus (Latijn voor ingang) refereert aan de openingszang van de mis in de katholieke liturgie en zet de toon voor de draagwijdte van het werk als een stapsgewijze intrede in een diep spirituele en religieuze meditatie. Daarbij hebben specifieke muzikale elementen, instrumenten of speeltechnieken (staccato, legato, glissando en dergelijke) een symbolische betekenis en is het werk onderverdeeld in drie verschillende lagen, die van de blazers (fluit, hobo, hoorn), die van de strijkers en die van de piano die worden gejuxtaposeerd.

Sofia Gubaidulina

ALFRED SCHNITTKE

Hymnus IV

De vier Hymns voor cello solo en instrumentaal ensemble uit 1970 zijn Schnittkes eerste poging religieuze muziek te schrijven. In de Hymnus IV gebruikt hij een originele kerkhymne. Met zijn donkere tinten en obstinaat ritme is dit een typisch stuk voor deze Russische wanhoop à la Schnittke, nooit zwaar op de hand, licht en vol van ironische toetsen en van een wezenlijke ongrijpbaarheid.

Wolfgang Rihm

WOLFGANG RIHM

Gesungene Zeit . Muziek voor viool en orkest

Dit vioolconcerto ontstond op initiatief van Paul Sacher die mij de opdracht gaf een werk voor Anne-Sophie Mutter te componeren. Onmiddellijk hoorde ik haar krachtige hoge tonen. Haar manier van spelen in hoge regionen, zo herinnerde ik mij, werd nooit armer en dunner zoals zo vaak bij virtuozen, integendeel haar tonen zijn afgelegen en toch vol levenskracht.

Het werk heet niet voor niets *Gesungene Zeit*. Gezongen, dus niet "gespeeld". Instrumentale virtuositeit is voor mij een hogere kwaliteit van zangmatige mogelijkheden. Vooral bij strijkinstrumenten hou ik van een uitgerokken vocale klank, het vibreren van een tijdstraal. Energie die in de toon wordt verzameld om de volgende toon te genereren. Tussen de tonen verschijnt - onvoorstelbaar - datgene wat we muziek zouden kunnen noemen. Eén toon dus: verwachting van muziek; een andere toon, dus: herinnering aan muziek. (...)

Het orkest is klein, dubbel bezet. De viool spreekt haar trillende lijn midden in die klankruimte, vestigt zich daar. In feite gaat het hier om éénstemmige muziek. En altijd ook om gezang, ook daar waar de muziek kortademig wordt.

De lijn zelf, is ze een totaliteit ?

Alles is slechts fragment, segment, breuklijn; zonder begin noch einde is het overgeleverd aan onze observatie - tijdens het luisteren ontwerpen we zelf een geheel, dat niet bestaat. Maar precies daar moet het zijn ...

Wolfgang Rihm

Reinbert de Leeuw

Reinbert de Leeuw is in de hedendaagse muziekwereld een alom bekende en gerespecteerde verschijning. Als uitvoerend musicus (pianist, dirigent en componist) zijn Reinbert de Leeuws activiteiten zeer uitgebreid. Sinds de oprichting in 1974 is Reinbert de Leeuw vaste dirigent van het Schönberg Ensemble. Onder zijn bezielende leiding verwierf het ensemble een voor-aanstaande positie in binnen- en buitenland. Hij dirigeert naast het Schönberg Ensemble regelmatig andere kamermuziekensembles en de belangrijkste Nederlandse orkesten zoals o.a. het Koninklijk Concertgebouworkest en het Nederlands Kamerkoor. Hij heeft tournees gemaakt doorheen de meeste landen ter wereld en heeft opgetreden tijdens de bekendste festivals. Tijdens het seizoen 95-96 wijdde het Concertgebouw Amsterdam haar Carte Blanche serie geheel aan Reinbert de Leeuw. In 1992 was Reinbert de Leeuw gast-artistiek directeur van het Aldeburgh festival in Engeland en sinds 1994 is hij, als opvolger van Oliver Knussen, artistiek directeur van het Tanglewoord Festival voor hedendaagse muziek in de Verenigde Staten. Als pianist werd hij vooral bekend door zijn interpretatie van de werken van Erik Satie. Daarnaast heeft hij ook werken opgenomen van Liszt, George Antheil, John Cage en Olivier Messiaen. Overige opnamen met verschillende ensembles en orkesten zijn o.a. voor Auvidis Montaigne die in 1994 een Reinbert de Leeuw-editie begonnen zijn. Met Cherry Duyns maakt Reinbert de Leeuw de wereldpremiere van Louis Andriessen/Peter Greenaway's *Rosa*, a Horse-drama voor De Nederlandse Opera in Amsterdam. Tijdens het Holland Festival 1996 dirigeerde hij de wereldpremiere van *A King, Riding*, een opera van Klaas de Vries. Voorafgaand aan dit Holland Festival werd de opera ook enkele malen in de Munt in Brussel opgevoerd. Voor zijn activiteiten in de muziekwereld is Reinbert de Leeuw diverse malen onderscheiden: in 1991 ontving hij, samen met de Ierse dichter Seamus Heany, de Sikkens Award en in 1992 de grootste Nederlandse muziekprijs, het 3-M laureaat. In 1994 werd hem een eredoctoraat van de Universiteit van Utrecht uitgereikt.

Béatrice Rauchs

Béatrice Rauchs studeerde aan de Conservatoria van Luxemburg en Metz, later aan het Conservatoire National Supérieur van Parijs en aan de Musikakademie Basel. Haar leraars waren onder anderen Aldo Ciccolini, Rudolf Buchbinder en Tatjana Nikolayeva. In 1991 was ze semi-finaliste op de Elisabethwedstrijd. Sinds 1987 is Béatrice Rauchs leraar piano aan het Conservatorium van de stad Luxemburg. Béatrice Rauchs heeft naast haar belangstelling voor het klassieke repertoire Beethoven, Schumann, Brahms, Chopin, Debussy en Prokofiev, veel aandacht voor minder bekend werk uit de negentiende eeuw, alsook voor hedendaagse composities. Het *Intrositus* van Gubaidulina is een van haar paradepaardjes.

Sophie Causanschi

De Belgische violiste Sophie Causanschi is erg bedrijvig zowel als soliste als in groter verband. Met zeventien jaar kreeg ze het diploma viool en vervolmaakte ze zich aan de Academie Franz Liszt in Boedapest. Ze is laureate van de wedstrijd Jeunes Talents en van de EPTA-Cera-prijs. Ze is thans concertmeester bij de Beethoven Academie en zowel lid van het pianotrio Coriolan als van het Ensor strijkkwartet. Ze is leerlinge van E. Volckaert, F. Andrievsky en van I. Oistrakh.

Guido de Neve

Guido de Neve studeerde aan het Koninklijk Muziekconservatorium van Brussel. Hij behaalde er een eerste prijs, met grootste onderscheiding en speciale gelukwensen van de jury. Daarna volgden nog de Prijzen 'Andres Segovia' in Granada, 'Maria Canals' in Barcelona en de Medaille d'or op het 'Festival des Jeunes Solistes de Bordeaux'. In Brussel bracht hij het tot Tenuto-laureaat en bekroonde de jury van de CERA Bankprijs hem als Vlaanderens meestbelovende jonge musicus. In 1989 ontstond het intussen bekend geworden E. Ysaÿe Ensemble. De Neve is verder gekend voor zijn opzoekingswerk naar en 'restauratie' van onuitgegeven manuscripten. Zo herontdekte hij totaal vergeten meesterwerken van onder meer G. Lekeu, E. Ysaÿe, J. Jongen en A. De Boeck, creaties die zowel in de concertzaal als op CD enorme bijval genoten. Anderzijds schreven verscheidene hedendaagse componisten nieuw werk voor hem. Tevens is Guido de Neve een enthousiast pedagoog. Als docent viool, verbonden aan het Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium te Antwerpen, stelt hij al zijn kennis en ervaring ten dienste van jonge aankomende musici. Guido de Neve bespeelt een viool van de Gentse vioolbouwer Hendrik Willems (1632-1697). Dit buitengewoon mooi instrument werd vervaardigd in 1692.

Marc Tooten

Marc Tooten studeerde aan het Koninklijk Muziekconservatorium van Brussel en vervolgde zijn studies aan het Sweelinck-Conservatorium te Amsterdam. Vanaf 1979 tot 1996 was hij eerste solist bij het kamerorkest "I Fiamminghi" o.l.v. Rudolf Werthen. Met dit orkest trad hij op als solist in België, Nederland, Duitsland, Spanje, de VSA en Japan. In België trad hij regelmatig op met France Springuel en was hij mede-oprichter van het Arriaga Strijkkwartet. Zijn persoonlijke belangstelling gaat vooral uit naar de kamermuziek. Hij geniet op dit vlak internationale waardering. Marc Tooten beheerst zowat de ganse kamermuziekliteratuur en wordt alom geprezen om zijn flexibiliteit en aanpassingsvermogen. Hij behoort tot de bevoorrechte kamermuziekpartners van Luz Leskowitz, met wie hij ondermeer aan de belangrijkste kamermuziekfestivals in Duitsland en Oostenrijk deelnam. Andere kamermuziekpartners zijn o.a. Abdel Rachman El Bacha, Eduard Brunner, Andreas Adorjan en Martin Lovett. Marc Tooten is thans werkzaam als eerste solist bij de Beethoven Academie, als plaatsvervangend eerste solist bij het Koninklijk Filharmonisch Orkest van Vlaanderen en bij het Brabants Orkest te Eindhoven. Hij is tevens docent altviool en kamermuziek aan het Lemmensinstituut te Leuven.

Beethoven Academie

De Beethoven Academie werd opgericht in september 1993 en had zich tot doel gesteld om het artistieke concept van het Nieuw Belgisch Kamerorkest verder uit te werken: een zo authentiek mogelijke weergave van de laatklassieke en vroegromantische muziek te realiseren bij middel van een orkestbezetting die gebaseerd is op diegene waarmee de derde symfonie van Beethoven gecreëerd werd. Daarenboven bouwt de Beethoven Academie ruim plaats in voor de twintigste-eeuwse muziek: zij wil vooral de "klassiekers" uit dit repertoire brengen alsook aandacht besteden aan nieuw werk. Zo hebben belangrijke componisten (Pousseur, Van Hove, Henderickx en Brewaeys) reeds compositieopdrachten van de Beethoven Academie ontvangen. Naast de artistiek directeur Jan Caeyers en de 'Associate Director' Christopher Hogwood (vanaf 1998) wordt de Beethoven Academie geleid door dirigenten die gespecialiseerd zijn in een bepaald repertoire: Philippe Herreweghe en Harry Christophers voor de klassieke muziek, Peter Eötvös, Lukas Vis, Reinbert de Leeuw en Peter Rundel voor de hedendaagse muziek. Ook jonge Vlamingen krijgen de gelegenheid om met het orkest te werken. Met de steun van de Vlaamse Gemeenschap en enkele belangrijke sponsors is de Beethoven Academie uitgegroeid tot een belangrijke en vernieuwende factor in het Vlaamse en Europese orkestlandschap.

Viool 1

Sophie Causanschi
(concertmeester)
Dirk van Daele
Karel Ingelaere
Hanna Drzewiecka
Stefaan Willems
Igor Zemenov

Viool 2

Peter De Spiegelaere
Hans Cammaert
Veerle Sciffer
Sophia Pevenage

Altviool

Mario Palacios
Liesbeth De Lombaert
Odile Maskens
Laurence Genevoise

Cello

Geert De Bièvre
Steven Caeyers
Anthony Gröger
Michel Boulanger

Contrabas

Lode Leire
Christiaan Van den Borch

Fluit

Sabine Warnier
Lindy Vanden Berk

Hobo

Jan Maebe
Griet Cornelis

Klarinet

Geert Baeckeland
Jaan Bossier (basklarinet)

Fagot

Peter Van Cleemput
Jonatan Reeder (contrafagot)

Hoorn

Alex Van Aeken

Trompet

Phillippe Schartz
Diederik De Roeck

Slagwerk

Bernard Fauvart
Bart Quartier

Trombone

Bart Van Nieuwenhuysen

Harp

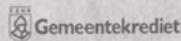
Hanna Grociak

Celesta

Geert Callaert

Clavecimbel

Kurt Hollands

Gemeentekrediet

De Standaard
Informatie op uw niveau

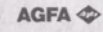

RADIO 1

Nationale Loterij

Knack
VEBHELDERT

deSingel wordt betaald door de Vlaamse Gemeenschap en geniet de steun van de Provincie Antwerpen

deSingel

HOOFDINGANG EN BESPREEKBUREAU

Desguinlei 25 · 2018 Antwerpen · tel. 03/248.28.28 · fax 03/248.28.00

openingsuren ma-vr 10-19 uur · za 16-19 uur

NISTRALLE

Jan Van Rijswijcklaan 155 · 2018 Antwerpen · tel. 03/244.19.20 · fax 03/244.19.59 · info@desingel.be